

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ny blankettlag om utkomststöd

1997-98

nr 4

SMU nr 4

FR nr 12

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Utskottet har konstaterat att framställningen byggd på regeringens proposition nr 217/1997 och inte på den lag som sedermera antagits av riksdagen. Utskottet fogar till sitt betänkande kopia av den av riksdagen antagna lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997).

Detaljmotivering

1 § 2 mom. Utskottet anser att utkomststödet bör anpassas till åländska förhållanden. Lagen är av sådan natur att det är viktigt att lagtinget får ta ställning till lagändringar. Paragrafens 2 mom., enligt vilket ändring av lagen om utkomststöd automatiskt skulle gälla i landskapet, föreslås därför utgå.

2 § 1 punkten Utskottet anser att det inte finns skäl att lämna stadgandet om sänkt grunddel i 10 § lagen om utkomststöd i den lindrade lydelse lagrummet erhållit under riksdagsbehandlingen utanför tillämpning i landskapet. Förslaget att lagrummet inte skulle tillämpas föreslås således utgå.

Beslutet har fattats efter omröstning (5-3). Beslutet har biträtts av ordföranden Häggblom samt ledamöterna Boman, Holmberg, Mattsson och Pehrsson.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 16 mars 1998 inbegärt stora utskottets yttrande i ärendet.

Vice ordföranden Sjöstrand samt ledamoten Sjölund och ersättaren Eklöw har fogat reservation till betänkandet.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Häggblom, vice ordföranden Sjöstrand, ledamöterna Ronald Boman, Holmberg, Mattsson, Pehrsson och Sjölund samt ersättarna Harry Eriksson och Eklöw.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar det i framställningen ingående lagförslaget i följande lydelse:

LANDSKAPSLAG
om tillämpning i landskapet Åland av lag om utkomststöd

(Ingressen lika som i social- och miljöutskottets betänkande).

1 §

Inledande bestämmelse

(1 mom. lika som i social- och miljöutskottets betänkande).

(2 mom. *utesluts*).

2 §

Avvikelser från tillämpning av bestämmelser i lagen om utkomststöd

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om utkomststöd:

- 1) 7 § 2 mom. sista meningen, 7 § 3 mom. och 9 § (*uteslutning*) skall inte tillämpas i landskapet samt
- 2) hänvisningen i 5 § till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall i landskapet avse landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården (71/93).

3 och 4 §§

(Lika som i social- och miljöutskottets betänkande).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i social- och miljöutskottets betänkande).

Mariehamn den 30 mars 1998

Ordförande

Bert Häggblom

Sekreterare

Pehr Karlström

RESERVATION

Vi undertecknade omfattar inte Stora utskottets majoritets beslut att i blankettlagen om utkomststöd lyfta in § 10 i blankettlagen om utkomststöd (FFS 1412/97).

Vi omfattar bedömningen i landskapsstyrelsens framställning, nämligen att "en sänkning av grunddelen, vilken är uträknad att svara mot olika persongrupperns minimikonsumtionsnivå, skulle medföra att utkomststödets syfte att trygga en persons och familjs nödvändiga utkomst inte uppfylls. Den som är i behov av utkomststöd får då inte det ekonomiska stöd som krävs för att klara utgifterna för grundläggande behov som bland annat mat och kläder."

En sänkning av **grunddelen** i utkomststödet är ett extra straff för den som redan befinner sig på nivån existensminimum.

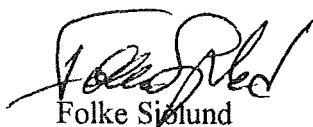
De grupper som blir mest lidande av en sådan sänkning är framför allt ensamstående föräldrar och barnfamiljer. Vi kan för vår del inte ta ansvaret för att vidta åtgärder som framför allt drabbar små barn. Vår uppfattning är att det åländska samhället har råd att ta hand om även alla arbetslösa.

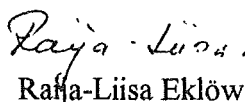
Vårt intryck är att utskottets majoritet blandat ihop arbetsmarknadspolitiska åtgärder med utkomststödet. Det kan i vissa enstaka situationer finnas behov att "tvinga" någon arbetslös att acceptera ett jobb som behöver utföras och som den arbetslösa inte finner attraktivt. Men för det finns det andra regelverk och andra påtryckningsmöjligheter via Arbetskraftsbyråerna och Arbetslöshetsersättningsystemet. Utkomststödet däremot är en social åtgärd som är avsedd att garantera att ingen medborgare skall behöva ställas på bar backe.

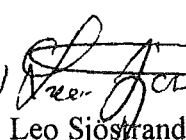
Utformningen av § 10 är mycket komplicerad och kommunerna som skall tillämpa den har konstaterat att paragrafen är svår, för att inte säga omöjlig, att tillämpa. Eftersom inga kriterier för att gradera minskningen av utkomststödet inom ramen för de angivna procentsatserna angivits i lagen, finns det ett utrymme för godtycke i tillämpningen. Detta kan leda till att medborgare i olika kommuner kan behandlas på olika sätt.

Vi föreslår därför att § 2 i landskapslagen om utkomststöd får samma ordalydelse den har i social- och miljöutskottets betänkande (samma som i LS:s framställning).

Mariehamn den 3 april 1998

Folke Sjölund

Raija-Liisa Eklöv

Leo Sjöstrand

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year.

2. The second part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

3. The third part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

4. The fourth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

5. The fifth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

6. The sixth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

7. The seventh part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

8. The eighth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

9. The ninth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

10. The tenth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

11. The eleventh part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

12. The twelfth part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1997

Utgiven i Helsingfors den 31 december 1997

Nr 1412—1421

INNEHÅLL

Nr		Sidan
1412	Lag om utkomststöd.....	4727
1413	Lag om upphävande av vissa bestämmelser i socialvårdslagen och socialvårdsförordningen...	4733
1414	Lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.....	4734
1415	Förordning om ändring av förordningen om finansiering av hållbart skogsbruk.....	4735
1416	Utrikesministeriets beslut om avgifter för utrikesförvaltningens prestationer och grunderna för avgifterna	4737
1417	Social- och hälsovårdsministeriets beslut om arbetstagares pensionsavgift.....	4738
1418	Handels- och industriministeriets beslut om handels- och industriministeriets avgiftsbelagda prestationer som sammanhänger med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning av kärnanläggningar	4739
1419	Social- och hälsovårdsministeriets beslut om ändring av social- och hälsovårdsministeriets beslut om avgifter för prestationer enligt gentekniklagen.....	4740
1420	Utrikesministeriets meddelande om straffbestämmelser som gäller rådets förordning om avbrytande av vissa ekonomiska förbindelser med Sierra Leone.....	4741
1421	Jord- och skogsbruksministeriets meddelande om vissa beslut.....	4742

Nr 1412

Lag om utkomststöd

Given i Helsingfors den 30 december 1997

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syftet med utkomststödet

Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand och syftet med det är att trygga en persons och familjs utkomst och främja möjligheterna att klara sig på egen hand. Med hjälp av utkomststödet tryggas minst den oundgängliga utkomst som en person och familj behöver för ett människovärdigt liv.

Syftet med förebyggande utkomststöd är att främja en persons och familjs sociala trygghet och funktionsförmåga.

RP 217/1997
ShUB 33/1997
RSv 233/1997

2 §

Rätt till utkomststöd

Rätt till utkomststöd har var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, verksamhet som företagare, med hjälp av andra förmåner som tryggar utkomsten, genom andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller på något annat sätt.

Var och en är skyldig att enligt bästa förmåga dra försorg om sig själv och sitt eget uppehälle samt i den omfattning som bestäms i äktenskapslagen (234/1929), lagen om underhåll för barn (704/1975) och i annan lag om sin makes samt sina minderåriga barns och adoptivbarns uppehälle.

3 §

Familj

I denna lag avses med familj i gemensamt hushåll boende föräldrar, en förälders minderåriga barn och adoptivbarn, äkta makar samt en man och en kvinna som lever i äktenskapsliknande förhållanden.

Då utkomststöd beviljas betraktas alla familjemedlemmar som mottagare av utkomststödet räknat från den dag stödet utbetalas. Utkomststödet anses fördelat mellan mottagarna i lika stora delar till var och en, om inte omständigheterna visar annat.

4 §

Verkställighet

I en kommun sköts uppgifterna enligt denna lag av ett sådant av kommunen utsett kollegialt organ (*organ*) som avses i 6 § socialvårdslagen (710/1982).

5 §

Statsandel

På sådan verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

2 kap.

Utkomststödet struktur och storlek

6 §

Fastställande av utkomststöd

Utkomststödet belopp är skillnaden mellan de utgifter och de disponibla inkomster och tillgångar som fastställs enligt denna lag.

7 §

Utgifter som skall beaktas

Då utkomststöd beviljas beaktas dels utgifter som täcks med en grunddel (*grund-*

del), dels andra utgifter som beaktas i behövlig utsträckning (*tilläggsdel*).

Till de utgifter som täcks med grunddelen hör utgifter för kost och kläder, smärre hälso- och sjukvårdsutgifter samt utgifter som beror på personlig hygien och hemmets hygien, användning av lokaltrafik, prenumeration på dagstidning, televisionslicens, användning av telefon, hobby- och rekreativ verksamhet samt motsvarande utgifter som hänför sig till en persons och familjs dagliga uppehälle. Dessutom ingår i grunddelen sju procent av det nödvändiga beloppet av boendeutgifterna enligt 6 § lagen om bostadsbidrag (408/1975).

Med tilläggsdelen täcks vid behov andra boende- samt hälso- och sjukvårdsutgifter än de som ingår i grunddelen och andra utgifter till följd av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden enligt vad som närmare bestäms genom förordning.

8 §

Avdrag av vissa utgifter

Utgifter beaktas inte som berättigande till utkomststöd till den del ersättning eller motsvarande förmån erhålls på någon annan grund.

9 §

Grunddelens storlek

Utkomststödet grunddel per månad är

1) för ensamstående och en ensamförsörjare i första kommungruppen enligt folkpensionslagen (347/1956) 2 021 mark och i andra kommungruppen 1 934 mark,

2) för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten 85 procent av grunddelen enligt 1 punkten, om inte 3 punkten föranleder annat,

3) för personer över 18 år som bor tillsammans med sina föräldrar 73 procent av grunddelen enligt 1 punkten,

4) för barn mellan 10 och 17 år 70 procent av grunddelen enligt 1 punkten, samt

5) för barn under 10 år 63 procent av grunddelen enligt 1 punkten.

Grunddelen enligt 1 mom. 1 punkten tillkommer även en förälder som bor tillsammans med sitt barn som fyllt 18 år och inte är gift eller bor under äktenskapsliknande

förhållanden enligt 3 § 1 mom. i denna lag.

Om till familjen hör flera barn enligt 1 mom. 4 och 5 punkten är grunddelen för det andra barnet fem procentenheter och för det tredje och vart och ett av de därpåföljande barnen tio procentenheter lägre än vad som bestäms i 1 mom.

Om indexjustering av grunddelen bestäms genom förordning.

10 §

Sänkt grunddel

Föranleds behovet av utkomststöd av att personen i fråga utan motiverat skäl har vägrat att ta emot ett arbete som erbjudits honom individuellt och bevisligen eller att delta i en sådan arbetskraftspolitisk åtgärd som under en skälig tid skulle trygga hans utkomst eller har han genom sin försummelse föranlett att arbete eller en arbetskraftspolitisk åtgärd inte har kunnat erbjudas honom, kan grunddelens belopp för hans vidkommande sänkas med högst 20 procent.

I samband med sänkningen av grunddelen skall alltid, om möjligt tillsammans med den som söker utkomststödet och vid behov i samarbete med arbetskraftsmyndigheterna och andra myndigheter, upprättas en handlingsplan för att hjälpa klienten att klara sig på egen hand.

Om en person upprepade gånger utan motiverat skäl har vägrat att ta emot arbete enligt 1 mom. eller om han genom sin upprepade försummelse har föranlett att sådant arbete inte har kunnat erbjudas honom, kan grunddelens belopp för hans vidkommande sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom. och sammanlagt med högst 40 procent. På samma sätt kan förfaras om en person, efter att grunddelen av hans utkomststöd har sänkts enligt 1 mom., utan motiverat skäl vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller om han genom sin verksamhet föranleder att ingen arbetskraftspolitisk åtgärd kan erbjudas honom och om han dessutom utan motiverat skäl vägrar delta i den handlingsfrämjande verksamheten enligt planen i 2 mom.

Sänkningen enligt 1 och 3 mom. kan göras endast under förutsättning att den inte äventyrar den utkomst som oundgängligen behövs för att trygga ett människovärdigt liv och att sänkningen inte heller i övrigt kan

anses oskälig. Sänkningen kan göras för högst två månader åt gången räknat från vägran eller försummelsen.

11 §

Inkomster som skall beaktas

Som inkomster beaktas ifrågavarande persons och familjemedlemmarnas disponibla inkomster.

Som inkomster beaktas dock inte

1) understöd och förvärvsinkomster som skall anses ringa,

2) inkomster till den del dessa motsvarar utgifter för arbetsresor och övriga av arbetet försakade utgifter,

3) enligt kommunens prövning fastställd annan andel av förvärvs- eller företagarinkomster än den som avses i 2 punkten, vilka kan anses främja understödstagarens möjligheter att klara sig på egen hand,

4) moderskapsunderstöd enligt lagen om moderskapsunderstöd (477/1993), vårdbidrag till pensionstagare enligt folkpensionslagen (347/1956), handikappbidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/1988) eller vårdbidrag för barn enligt lagen om vårdbidrag för barn (444/1969),

5) regelbundna inkomster för ett barn under 18 år, till den del dessa inkomster är större än de utgifter som enligt 7 § skall beaktas för hans del, samt

6) sådana ersättningar och inkomster som avses i 8 §.

12 §

Tillgångar som skall beaktas

Som tillgångar beaktas ifrågavarande persons och familjemedlemmarnas disponibla tillgångar då utkomststödet beviljas.

Som tillgångar beaktas dock inte

1) den stadigvarande bostad som är i personens eller familjens bruk och behövt bostadslösöre,

2) nödvändiga arbets- och studieredskap,

3) tillgångar som tillhör ett barn under 18 år, till den del dessa tillgångar är större än de utgifter som enligt 7 § skall beaktas för hans del, samt

4) andra tillgångar som anses nödvändiga för tryggande av fortsatt utkomst.

13 §

Förebyggande utkomststöd

Kommunen kan enligt grunder som den fastställer bevilja förebyggande utkomststöd för uppnående av de mål som nämns i 1 § 2 mom.

3 kap.

Förfarandet beträffande utkomststödsärenden

14 §

Sökande och beviljande av utkomststöd

Utkomststöd beviljas på ansökan av organet i den kommun inom vilken personen eller familjen stadigvarande vistas.

Om personen eller familjen annars än tillfälligt vistas i flera kommuner än en, beviljas utkomststöd av organet i den kommun inom vilken personen eller familjen vistas då utgifterna uppkom.

Om behovet av stöd är brådskande, beviljas utkomststöd av organet i den kommun där familjen eller personen vistas då ansökan görs.

15 §

Tiden för vilken utkomststöd fastställs

Utkomststödet fastställs per månad. Utkomststöd kan vid behov beviljas och utbetalas för kortare eller längre tid än en månad.

Då de utgifter enligt 7 § som utgör grund för utkomststödet samt inkomsterna och tillgångarna enligt 11 och 12 § räknas ut, beaktas utgifterna, inkomsterna och tillgångarna för den tidsperiod för vilken utkomststödet fastställs. Inkomsterna kan dock delas upp i poster som beaktas under flera sådana tidsperioder för vilka utkomststöd fastställs, om det är skäligt med beaktande av inkomstens engångsnatur eller grunden för den eller dess användningsändamål.

Utkomststödet eller en del därav kan av särskilda skäl beviljas retroaktivt för betalning av styrkta utgifter som berättigar till utkomststöd.

16 §

Utbetalning av utkomststöd

Utkomststödet betalas till sökanden för att användas för hans och familjens uppehälle.

Utkomststödet kan av särskilda skäl betalas till sökandens familjemedlem eller till den som sörjer för understödstagaren för att användas för understödstagarens uppehälle eller annars användas för betalning av utgifter för hans uppehälle.

17 §

Skyldighet att lämna uppgifter och anmälningskyldighet

Den som ansöker om utkomststöd, en familjemedlem och den gentemot honom försörjningspliktige samt vid behov deras vårdnadshavare eller förmyndare skall lämna organet alla tillgängliga nödvändiga uppgifter som inverkar på utkomststödet. På lämnandet av uppgifter tillämpas dessutom bestämmelserna i 40 § 2—4 mom. socialvårdslagen.

Mottagaren av utkomststöd skall omedelbart meddela organet de förändringar som sker i de uppgifter som avses i 1 mom.

En i 1 mom. avsedd person skall vid behov ges tillfälle att förete en utredning om att det är fråga om ett separat hushåll.

18 §

Justering av utkomststödet

Utkomststödet justeras om personens eller familjens förhållanden eller behovet av stöd förändras.

4 kap.

Återkrav av utkomststöd

19 §

Förbud mot återkrav

Utkomststödet får inte återkrävas, om något annat inte bestäms i detta kapitel.

20 §

Grunderna för återkrav

Då organet fattar beslut om att bevilja utkomststöd kan det samtidigt bestämma att utkomststödet eller någon del därav skall återkrävas av

1) understödstagaren, om han har inkomster eller tillgångar eller har rätt till förmån som tryggar hans uppehälle, men inkomsterna, tillgångarna eller förmånen inte står till hans förfogande eller av annat skäl inte kan användas av honom då stöd beviljas,

2) understödstagaren, om han uppsåtligen har försummat skyldigheten att dra försorg om sitt uppehälle,

3) understödstagaren, om stödet har beviljats till följd av deltagande i strejk, dock endast i fråga om stöd som betalats till den som själv deltagit i strejken, samt av

4) den gentemot understödstagaren försörjningspliktige, om han uppsåtligen har försummat sin försörjningsplikt.

Har beviljandet av stöd grundat sig på uppsåtligen lämnade vilseledande uppgifter eller på uppsåtlig försummelse av anmälningsskyldigheten enligt 17 §, kan kommunen, till den del beviljandet av stöd av denna orsak har grundat sig på felaktiga uppgifter, återkräva stödet av den som lämnat uppgifterna eller försummat anmälningsskyldigheten.

21 §

Förutsättningar och hinder för återkrav

En förutsättning för återkrav av utkomststöd är att den ersättningsskyldige, när beslut i saken fattas eller senare, har rätt att erhålla sådana inkomster eller tillgångar ur vilka ersättningen kan indrivnas utan att den ersättningsskyldiges utkomst eller utkomsten för en person om vilken han drar eller är skyldig att dra försorg äventyras.

Under den ersättningsskyldiges livstid kan hans stadigvarande bostad, behövt bostadslösöre och nödvändiga arbetsredskap inte säljas på exekutiv väg eller annars användas för återkrav av utkomststödet.

Utkomststöd kan inte ens efter den ersättningsskyldiges död återkrävas ur tillgångar som avses i 2 mom., om indrivningen skulle äventyra en sådan persons utkomst om vilken han har dragit eller hade varit skyldig att dra försorg.

22 §

Beslut om återkrav

Ansökan om återkrav av utkomststöd skall göras hos länsrätten, i de fall som avses i 20 § 1 mom. inom tre år och i de fall som avses i 20 § 2 mom. inom fem år från det stödet har utbetalts.

Till ansökan skall fogas nödvändig utredning om orsakerna till att utkomststöd har beviljats samt om den ersättningsskyldiges och hans förutsättningar att betala ersättning.

Har vid beviljande av stöd bestämts att stödet skall indrivnas ur den ersättningsskyldiges tillgångar först efter hans död, skall ansökan om indrivning av stödet anhängiggöras inom ett år efter den ersättningsskyldiges död.

23 §

Återkrav ur emotsedd förmån

Har utkomststöd antingen helt eller delvis beviljats i förskott mot emotsedda pensioner, underhållsbidrag, understöd eller andra fortlöpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar, kan organet, utan hinder av vad som bestäms i någon annan lag, uppbära och lyfta ovan avsedda inkomster, ersättningar eller fordringar för understödstagaren för den tid stöd har betalats i förskott och använda dem för täckande av det stöd som har betalats i förskott. Organet skall omedelbart ge understödstagaren de medel som återstår efter att utkomststödet har betalats med nämnda tillgångar.

Har organet minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar sådana inkomster, ersättningar eller fordringar som avses i 1 mom. att dessa inte får betalas till understödstagaren själv, kan beloppet med laglig verkan betalas endast till organet.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

24 §

Ändringssökande

Beträffande sökande av ändring i de ärenden som avses i denna lag gäller 7 kap. socialvårdslagen.

25 §

Rätt att få uppgifter samt tystnadsplikt

Om organets rätt att få uppgifter av andra myndigheter samt av samfund och inrättningar gäller 56 § socialvårdslagen.

Vad som i 57 och 58 § socialvårdslagen bestäms om tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikten gäller också vid tillämpningen av denna lag.

26 §

Utmättnings- och överföringsförbud

Utkomststöd får inte mätas ut.

Helsingfors den 30 december 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Ett avtal som avser att överföra en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

27 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

28 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1998.
Denna lag tillämpas på beslut om utkomststöd som fattas efter ikraftträdandet.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Minister Terttu Huttu-Juntunen